



Petre Liciu

(1871 — 1912)

Îmi amintesc de o zi ploioasă de martie, când în fața Teatrului Național s-a oprit un dric pompos, înconjurat de o mare de oameni, și s-au rostit discursuri. Petre Liciu pornea pe ultimul său drum în acel an 1912, în care — după câteva luni — avea să vină de la Berlin vestea morții lui I. L. Caragiale. Eram în pragul vieții universitare care începea pentru cei din generația mea, generație care asociase de mult teatrul ca pe un element important în viața intelectuală în formație. Teatrul ne atrăgea, tot ce era în legătură cu el ne interesa, și condescendența prietenie a unui mare actor ne ferecea. Unei asemenea împrejurări norocoase i-am datorat apropierea de Petre Liciu, nu numai un mare actor cu o gamă variată, dar și un iscoditor neobosit în tainele artei sale, și un născocitor de soluții pentru minunatele lui realizări.

L-am ascultat de multe ori, dizertînd în intimitate asupra artei sale, și am asistat la un moment emoționant, cînd Liciu, actor de comedie, de la Alecsandri pînă la comedia ușoară ce se juca pe vremea aceea, se hotărîse să încerce drama. Pregătea rolul lui Isidore Lechat din *Banii* și era stăpînit de emoții, de panică chiar. Explica ispita căreia nu i-a putut rezista de a încerca rolul și mărturisirea cu voce scăzută interlocutorului său: „E greu, că m-așteaptă toți la potecă!“ Nu era numai răspunderea rolului pe care o resimțea, dar și o anumită animozitate care nu-i făcea zilele prea fericite. Liciu a jucat, și a fost o biruință, după cum biruință fusese Hlestakov și avea să fie Ștefăniță din *Vîforul*.

Dacă încercăm să reconstituim tehnica actorului, de la compunerea plastică a rolului și pînă la adîncirea lui interpretativă, desigur că Petre Liciu este modelul cel mai complet pe care ni-l putem alege.

Liciu, care era și scriitor, poseda și o viziune plastică a rolurilor sale, pe care și le alcătuiă cu mîină de maestru. Petre Locusteanu — cronicar al acelor vremuri și autor dramatic și el — vorbește într-un articol despre această problemă a transformărilor izbutite ale lui Liciu, atribuind-o mai ales unei expresii neutre, am scrie, a feței sale, care astfel s-ar fi putut adapta tuturor interpretă-



In rolul Ștefăniță din „Viforul” de Delavrancea



In rolul Tokeramo din „Taifun” de Lengyel

rilor. Nu credem că Locusteanu a avut dreptate. Fața lui Liciu purta permanent pe ea o grimasă, între veselie și sarcasm, care, dacă nu trebuia să dispară de la rol la rol, în orice caz, trebuia folosită inteligent, deviată pentru diferitele expresii pe care le avea de luat. *Diavolul, Taifun* și *Viforul* sînt, poate, piesele în care Liciu a izbutit cele mai bune compuneri plastice ale rolurilor, care de multe ori îl ascundeau atît de bine încît ar fi fost greu să-l recunoști.

Petre Liciu era ceea ce se numește „un actor de cap”, adică un actor care se folosește mai presus de orice de inteligență, pentru a da o sinteză expresivă din tot ceea ce o analiză minuțioasă și clară a deslușit în datele rolului său. Sub raportul acesta, seamăna foarte mult cu Alexandru Davila, ca actor. Temperament stăpînit, frînat, ferit de excesele unor izbucniri, Liciu se pricepea să adauge fiecărui personaj interpretat un tic fizic, al gestului, sau o remarcabilă mobilitate a feței. În Tokeramo din *Taifun*, o liniște adîncă îi învăluia personajul, o liniște în care simțeau însă că se urzesc hotărîrile nestrămutate și vicșugurile. De multe ori, Liciu își mișca personajul, dinamic, cînd era cazul, ca la Ștefăniță, printr-un fel de zvîcnire a trupului, întovărășită de o mică săritură, din care cădea apoi frînt pentru cîteva clipe, în zigzagurile dramatice ale carierei rolului. Ticul acesta îl folosea adesea și Soreanu, dar fără prăbușirea finală, fără frîngerea de cîteva clipe, ceea ce la Liciu punea, cu mină de maestru, pata sumbră a zbu-ciului și a dramei.

Actor profund realist, observator al vieții pînă în cele mai mici amănunte, el transcria bogata culegere de celor văzute, pe scenă ca actor și la masa de lucru ca scriitor de spirituale monoloage, pe care apoi actorul le spunea cu vervă, cu umor, cu ascuțime. O deosebită claritate în expunere a unui spirit cultivat făcea din Petre Liciu, cînd voia și simțea un interes de inițiere, un minunat dascăl în ale teatrului, fie pentru profesioniști, fie pentru simplii amatori.

A trăit puțin: 41 de ani. Fără îndoială că dacă i-ar fi fost dăruită o viață mai lungă, ar fi adaos multe alte creații inteligentelor și neuitatelor sale realizări scenice.

Ion Marin Sadoveanu